

Клімова Світлана Миколаївна,
доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри права, національної безпеки та європейської інтеграції
Навчально-наукового інституту «Інститут державного управління»
Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна,
майдан Свободи, 4, м. Харків, 61022, Україна
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5106-6873>
E-mail: sk0577598328@gmail.com

ПРАВОВІ МЕХАНІЗМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ НА ДЕОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЯХ УКРАЇНИ

Анотація. У статті здійснено комплексне дослідження правових механізмів реалізації публічної влади на деокупованих територіях України в інституційному, організаційно-правовому та фінансово-правовому вимірах. Обґрунтовано, що відновлення публічної влади на територіях, які були тимчасово окуповані внаслідок збройної агресії Російської Федерації, є одним із ключових напрямів забезпечення державного суверенітету, територіальної цілісності, верховенства права та сталого розвитку територіальних громад.

Досліджено інституційно-правові механізми реалізації державної влади на деокупованих територіях. Встановлено, що провідна роль у забезпеченні процесів реінтеграції належить Верховній Раді України, Президенту України, Кабінету Міністрів України та центральним органам виконавчої влади, діяльність яких спрямована на формування нормативно-правової бази відновлення територій, забезпечення безпеки, реалізацію державної політики відбудови та координацію діяльності суб'єктів публічного адміністрування. Доведено, що ефективність функціонування зазначених інституцій залежить від належного нормативного регулювання, міжвідомчої координації та дотримання принципів належного врядування.

Проаналізовано організаційно-правові засади функціонування територіального рівня публічної влади. Визначено особливості діяльності місцевих державних адміністрацій, військових адміністрацій та органів місцевого самоврядування в умовах деокупації. Обґрунтовано, що відновлення інституційної спроможності територіальних громад, кадрового потенціалу органів влади, доступу до адміністративних послуг, системи публічної безпеки та адміністративного судочинства є необхідною передумовою реінтеграції деокупованих територій і відновлення довіри населення до державних інституцій.

Досліджено фінансово-правові механізми забезпечення діяльності органів публічної влади на деокупованих територіях. Встановлено, що ключову роль у фінансовому забезпеченні процесів відновлення відіграють бюджетні механізми, державні цільові програми, інструменти державної регіональної політики, публічні інвестиції, державно-приватне партнерство та міжнародна фінансова допомога. Доведено необхідність посилення прозорості, підзвітності та ефективності використання публічних фінансових ресурсів шляхом удосконалення механізмів державного фінансового контролю та антикорупційних інструментів.

На основі проведеного дослідження запропоновано удосконалити правові механізми функціонування публічної влади на деокупованих територіях шляхом формування спеціального правового режиму їх розвитку протягом перехідного десятирічного періоду після деокупації. Обґрунтовано доцільність законодавчого врегулювання особливого правового статусу органів публічної влади, які здійснюватимуть управління такими територіями. Запропоновано надати зазначеним органам право законодавчої ініціативи з питань відновлення та розвитку деокупованих територій, а також розширені повноваження щодо самостійного управління фінансовими ресурсами за умови постійного контролю з боку органів державного фінансового контролю. Доведено доцільність надання органам публічної влади деокупованих територій права самостійно укладати договори з міжнародними фінансовими організаціями щодо реалізації програм відновлення та розвитку. Також запропоновано запровадити спеціальні режими оподаткування для інвесторів, які беруть участь у відбудові деокупованих територій, що сприятиме залученню інвестицій, прискоренню економічного відновлення та формуванню належних умов для сталого розвитку територіальних громад.

Ключові слова: деокуповані території, публічна влада, публічне управління, місцеве самоврядування, військові адміністрації, реінтеграція територій, належне врядування, адміністративні послуги, фінансове забезпечення, державний фінансовий контроль, міжнародна фінансова допомога, публічні інвестиції.

Як цитувати: Клімова С. М. Правові механізми реалізації публічної влади на деокупованих територіях України. *Теорія та практика державного управління*. 2026. Вип. 1 (82). С. 133–158. <http://doi.org/10.26565/1727-6667-2026-1-08>

Вступ

Повномасштабна збройна агресія Російської Федерації проти України зумовила тимчасову окупацію частини території держави та поставила перед органами публічної влади складні завдання щодо відновлення конституційного правопорядку, функціонування державних інституцій, забезпечення прав і свобод людини та реінтеграції населення після деокупації. У сучасних умовах деокуповані території є особливим об'єктом публічного управління, де поєднуються безпекові, соціально-економічні, гуманітарні та правові виклики, що потребують комплексного нормативно-правового забезпечення й ефективної взаємодії суб'єктів публічної влади. Відновлення діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування на звільнених територіях є необхідною передумовою забезпечення законності, доступності адміністративних послуг, захисту прав людини та сталого розвитку територіальних громад.

Особливої актуальності зазначена проблематика набуває в контексті реалізації євроінтеграційного курсу України та виконання міжнародних зобов'язань щодо забезпечення належного врядування, демократичного управління та верховенства права. У Плані України для реалізації інструменту Ukraine Facility визначено необхідність посилення інституційної спроможності органів публічної влади, розвитку багаторівневого врядування та відновлення ефективного управління на територіях, що постраждали внаслідок збройної агресії [19; 52].

Водночас Стратегія діяльності Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України на 2024–2026 роки передбачає комплекс заходів щодо відновлення функціонування державних інституцій і забезпечення сталого розвитку деокупованих територій [45].

Актуальність дослідження посилюється також необхідністю врахування міжнародного досвіду відновлення державності на територіях, що перебували під окупацією або зазнали наслідків воєнних конфліктів. Зокрема, досвід Німеччини після об'єднання 1990 року демонструє ефективність правових механізмів гармонізації законодавства, відновлення інституційної єдності держави та соціальної інтеграції населення. У свою чергу, хорватський досвід після завершення війни за незалежність підтверджує важливість поєднання заходів безпеки, державної підтримки постраждалих територій, стимулювання економічного розвитку та поступового відновлення місцевого самоврядування. Врахування зазначених підходів має важливе значення для формування сучасної української моделі реінтеграції деокупованих територій.

Огляд літератури

Окремі аспекти функціонування органів публічної влади, забезпечення законності, адміністративних процедур і реалізації адміністративно-правових механізмів державного управління досліджувалися у працях Р. С. Мельника [11], О. В. Кузьменко та співавторів [1], Т. М. Слінько [14]. Теоретичні засади фінансово-правового забезпечення діяльності держави, функціонування системи публічних фінансів, бюджетно-правового регулювання та фінансового контролю розкрито у працях О. О. Дмитрик, К. В. Єфремової, А. М. Котенка та інших авторів [9], М. П. Кучерявенка [16], О. А. Музики-Стефанчук і Н. Я. Якимчук [17]. Вагоме методологічне значення для дослідження мають сучасні наукові підходи до розуміння фінансового права як інструмента реалізації публічного інтересу та правового забезпечення функціонування системи публічних фінансів.

Питання організації управління деокупованими територіями, відновлення публічної безпеки, фінансово-економічних передумов післявоєнного відновлення та реалізації державної політики реінтеграції висвітлено у працях В. П. Залізняка, О. В. Дьяченка та Ю. І. Головні [12], О. В. Половцева [20], О. І. Наливайка [18], І. Г. Фурманюк [47], А. М. Благодарного [3], Є. О. Грабаря [7], Н. С. Юзікової [47], а також у дослідженні З. Годунок і О. Костюченко, присвяченому інформаційному супроводу процесів відновлення деокупованих територій [6].

Водночас аналіз наукових праць свідчить, що наявні дослідження переважно зосереджені на окремих адміністративно-правових, безпекових, бюджетних чи фінансових аспектах відновлення деокупованих територій. Натомість комплексне дослідження фінансово-правових механізмів забезпечення діяльності органів публічної влади на деокупованих територіях, яке б поєднувало інституційний, процедурний та фінансово-правовий виміри, а також враховувало особливості формування, розподілу, використання та контролю за використанням публічних фінансових ресурсів у процесі післявоєнного відновлення, дотепер відсутнє. Це зумовлює необхідність подальших наукових досліджень у зазначеному напрямі.

Мета статті

Метою статті є комплексне дослідження правових механізмів реалізації публічної влади на деокупованих територіях України, визначення особливостей функціонування органів державної влади та місцевого самоврядування в умовах відновлення конституційного правопорядку, а також обґрунтування напрямів удосконалення нормативно-правового забезпечення діяльності суб'єктів публічного адміністрування у процесі реінтеграції деокупованих територій.

Методологія дослідження

Методологія дослідження ґрунтується на комплексному використанні загальнонаукових і спеціально-юридичних методів наукового пізнання, що забезпечило всебічне дослідження фінансово-правових механізмів забезпечення діяльності органів публічної влади на деокупованих територіях. За допомогою діалектичного методу з'ясовано закономірності трансформації системи публічної влади та фінансово-правового забезпечення її функціонування в умовах деокупації й післявоєнного відновлення. Формально-юридичний метод застосовано під час аналізу положень Конституції України, Бюджетного кодексу України, законодавства у сфері публічних фінансів, місцевого самоврядування, адміністративної процедури, відновлення територій та інших нормативно-правових актів, що регулюють фінансове забезпечення діяльності органів публічної влади. Системно-структурний метод використано для визначення елементного складу фінансово-правового механізму, дослідження взаємозв'язків між його правовою, організаційною та фінансовою складовими, а також між органами державної влади, органами місцевого самоврядування, міжнародними партнерами та іншими суб'єктами, залученими до відновлення деокупованих територій. Порівняльно-правовий метод дав змогу проаналізувати зарубіжний досвід правового та фінансового забезпечення післяконфліктного відновлення територій, зокрема практику Німеччини та Хорватії, а також оцінити можливість імплементації окремих механізмів в Україні. Використання функціонального та інституційного методів забезпечило дослідження компетенції суб'єктів публічної влади у сфері фінансового забезпечення відновлення деокупованих територій, визначення особливостей застосування бюджетних, міжбюджетних, інвестиційних і контрольних інструментів та обґрунтування напрямів удосконалення фінансово-правових механізмів забезпечення їх діяльності.

Основні результати дослідження

1. Інституційно-правові механізми реалізації державної влади на деокупованих територіях

Відновлення публічної влади на деокупованих територіях є одним із ключових напрямів забезпечення державного суверенітету, територіальної цілісності та конституційного правопорядку України. Після звільнення територій від окупації перед державою постає комплексне завдання щодо відновлення діяльності органів влади, забезпечення безпеки населення, відновлення соціальної інфраструктури, надання адміністративних послуг та створення умов для ста-

лого розвитку територіальних громад. Реалізація зазначених завдань здійснюється через систему інституційно-правових механізмів, до якої входять Верховна Рада України, Президент України, Кабінет Міністрів України та центральні органи виконавчої влади.

У сучасній науковій літературі наголошується, що деокуповані території потребують не лише відновлення державного контролю, а й формування нової моделі публічного управління, орієнтованої на безпеку, інституційну стійкість і довіру населення до органів влади. Так, О. В. Половцев зазначає, що ефективність державної політики щодо деокупованих територій визначається здатністю органів влади забезпечити одночасне вирішення безпекових, соціально-економічних та управлінських завдань, що потребує комплексної координації діяльності всіх суб'єктів публічної влади [20]. Аналогічної позиції дотримується І. Г. Фурманюк, яка підкреслює, що успішність відновлення постконфліктних територій значною мірою залежить від інституційної спроможності органів влади, ефективності механізмів міжвідомчої взаємодії та належного ресурсного забезпечення державної політики відновлення [47].

Правову основу функціонування державної влади на деокупованих територіях становить Конституція України, відповідно до якої Україна є суверенною і незалежною, демократичною, соціальною та правовою державою, а її територія в межах існуючого кордону є цілісною і недоторканою [15]. Саме конституційні положення визначають обов'язок держави забезпечувати відновлення публічної влади на територіях, що були тимчасово окуповані, а також гарантувати реалізацію прав і свобод громадян після їх деокупації. Водночас реалізація зазначеного обов'язку передбачає формування ефективної системи взаємодії між законодавчою та виконавчою владою та іншими суб'єктами публічного управління, діяльність яких спрямована на відновлення правопорядку та нормального функціонування державних інституцій.

Особливе місце у механізмі реалізації державної влади належить Верховній Раді України як єдиному органу законодавчої влади. Відповідно до статті 75 Конституції України Верховна Рада України здійснює законодавчу функцію та формує нормативно-правові засади державної політики в усіх сферах суспільного життя [15]. Саме парламент визначає законодавчі механізми відновлення публічного управління, регулює особливості діяльності органів державної влади в умовах воєнного стану, затверджує державний бюджет і здійснює парламентський контроль за діяльністю органів виконавчої влади.

У контексті деокупованих територій особливого значення набувають контрольні повноваження Верховної Ради України, які реалізуються через парламентські комітети, тимчасові спеціальні комісії, Рахункову палату та механізми парламентського контролю за використанням бюджетних коштів. Важливе значення має також законодавче забезпечення функціонування державної служби та місцевого самоврядування в умовах воєнного стану. Так, Законом України «Про внесення змін до деяких законів України щодо функціонування державної служби та місцевого самоврядування у період дії воєнного стану» були запроваджені спеціальні механізми кадрового забезпечення органів влади на територіях, що постраждали від бойових дій [22].

Важливість належного законодавчого забезпечення процесів відновлення підтверджується сучасними дослідженнями фінансово-правових аспектів післявоєнного розвитку. Зокрема, Є. О. Грабарь звертає увагу на те, що реалізація стратегічних документів держави щодо відновлення територій неможлива без належного нормативного забезпечення бюджетних і фінансових механізмів, які повинні гарантувати прозорість використання ресурсів, підзвітність суб'єктів публічної влади та ефективність державних програм відновлення [7]. У зв'язку з цим парламентський контроль за використанням бюджетних коштів і міжнародної фінансової допомоги набуває особливого значення в умовах деокупації територій.

Науковці зазначають, що ефективність діяльності парламенту в умовах післявоєнного відновлення значною мірою залежить від його здатності забезпечити стабільність правового регулювання та створити нормативні умови для функціонування всіх суб'єктів публічної адміністрації [14]. Водночас сучасні виклики потребують посилення парламентського контролю за реалізацією державних програм відновлення територій, використанням міжнародної допомоги та дотриманням принципів належного врядування під час реалізації державної політики на деокупованих територіях.

Центральне місце в системі інституційно-правових механізмів займає Президент України як глава держави та гарант державного суверенітету, територіальної цілісності України, додержання Конституції України, прав і свобод людини і громадянина. Відповідно до статті 102 Конституції України Президент України забезпечує національну безпеку держави та координує діяльність органів влади у сфері оборони і безпеки [15].

Повноваження Президента України мають особливе значення для процесів деокупації та реінтеграції територій. Глава держави визначає стратегічні напрями державної політики у сфері національної безпеки, приймає рішення щодо введення воєнного стану, здійснює керівництво у сфері оборони та координує діяльність Ради національної безпеки і оборони України. У сучасних умовах саме через механізми РНБО забезпечується міжвідомча координація заходів із відновлення державного контролю над деокупованими територіями.

На думку дослідників, у період воєнного стану відбувається посилення координаційної ролі Президента України як суб'єкта стратегічного управління державою, що зумовлено необхідністю оперативного реагування на безпекові виклики та забезпечення узгодженості діяльності органів влади [12]. Водночас забезпечення національної безпеки та відновлення державного управління є взаємопов'язаними процесами. Як зазначає О. І. Наливайко, відновлення правопорядку на деокупованих територіях повинно супроводжуватися формуванням ефективної системи публічної безпеки, здатної забезпечити захист прав людини, функціонування державних інституцій та відновлення довіри населення до органів влади [18]. Саме тому координаційна діяльність Президента України та Ради національної безпеки і оборони України повинна охоплювати не лише оборонний, а й правоохоронний, гуманітарний та управлінський компоненти процесу реінтеграції.

Важливим суб'єктом реалізації державної політики щодо деокупованих територій є Кабінет Міністрів України. Відповідно до статті 113 Конституції України Кабінет Міністрів України є вищим органом у системі виконавчої влади та забезпечує реалізацію внутрішньої і зовнішньої політики держави [15].

Уряд виконує ключову роль у практичній реалізації державної політики відновлення територій, забезпечуючи функціонування органів виконавчої влади, координацію діяльності центральних органів виконавчої влади, розроблення державних програм розвитку та розподіл фінансових ресурсів. Особливого значення набуває реалізація Плану України для інструменту Ukraine Facility на 2024–2027 роки, який визначає комплекс заходів щодо відновлення державного управління, розвитку інфраструктури, підтримки територіальних громад та забезпечення інституційної стійкості держави [19].

Відповідно до Концепції реформування державного управління одним із пріоритетів діяльності Кабінету Міністрів України є формування професійної, ефективної та підзвітної системи публічної адміністрації, здатної забезпечити реалізацію державної політики навіть в умовах воєнного стану [8]. Зазначене завдання набуває особливої актуальності для деокупованих територій, де необхідно фактично відновлювати діяльність органів державної влади після тривалого періоду окупації.

Особливе місце у системі реалізації державної політики належить центральним органам виконавчої влади. Відповідно до чинного законодавства до них належать міністерства, державні служби, агентства та інспекції, які забезпечують формування та реалізацію державної політики у відповідних сферах суспільного життя. Саме через діяльність центральних органів виконавчої влади здійснюється практична реалізація державних програм із відновлення деокупованих територій.

Важливу роль відіграють Міністерство розвитку громад та територій України, Міністерство соціальної політики України, Міністерство з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України та інші центральні органи виконавчої влади, діяльність яких спрямована на забезпечення соціального захисту населення, відновлення інфраструктури, підтримку внутрішньо переміщених осіб та відновлення діяльності органів публічної влади. Особливої уваги потребує відновлення діяльності галузевих органів виконавчої влади на звільнених територіях. Так, А. М. Благодарний підкреслює, що відновлення освітньої інфраструктури слід розглядати як невід'ємний елемент відновлення системи публічного управління загалом, оскільки функціонування закладів освіти безпосередньо впливає на стабілізацію соціального середовища, повернення населення та відновлення нормальної життєдіяльності територіальних громад [3].

У науковій літературі наголошується, що ефективність функціонування центральних органів виконавчої влади визначається рівнем координації між ними, наявністю чітких адміністративних процедур та відповідністю їхньої діяльності принципам належного врядування [1; 11]. Саме тому сучасна система публічного управління повинна ґрунтуватися на принципах законності, прозорості, підзвітності та орієнтації на потреби громадян.

Важливим напрямом діяльності центральних органів виконавчої влади є забезпечення надання адміністративних послуг на деокупованих територіях. Закон України «Про адміністративні послуги» визначає правові засади функціонування відповідної системи та гарантує доступ громадян до адміністративних сервісів незалежно від місця проживання [21]. Відновлення роботи центрів надання адміністративних послуг після деокупації територій є одним із ключових показників відновлення повноцінного функціонування держави.

Водночас ефективність діяльності органів влади значною мірою залежить від якості комунікації з населенням. Н. С. Юзікова обґрунтовує, що стратегічна комунікація правоохоронних органів є важливим інструментом відновлення правопорядку та суспільної довіри на деокупованих територіях [47]. У свою чергу, дослідження інформаційного супроводу процесів відновлення свідчать про важливість формування об'єктивного суспільного сприйняття діяльності державних інституцій і результатів відбудови територій [6]. Отже, інформаційно-комунікаційні механізми доцільно розглядати як важливий елемент інституційно-правового забезпечення функціонування державної влади на деокупованих територіях.

Таким чином, інституційно-правові механізми реалізації державної влади на деокупованих територіях являють собою складну систему взаємопов'язаних суб'єктів та правових інструментів, спрямованих на забезпечення відновлення конституційного правопорядку, функціонування органів державної влади та захисту прав громадян. Верховна Рада України формує законодавчі засади державної політики, Президент України забезпечує стратегічне керівництво та координацію безпекової політики, Кабінет Міністрів України організовує практичну реалізацію заходів відновлення, а центральні органи виконавчої влади забезпечують виконання конкретних управлінських функцій. Узгоджена діяльність зазначених суб'єктів, підкріплена ефективними механізмами безпеки, комунікації та міжвідомчої координації, є необхідною передумовою успішної реінтеграції деокупованих територій та відновлення ефективного публічного управління.

2. Організаційно-правові засади функціонування територіального рівня публічної влади на деокупованих територіях

Відновлення ефективного функціонування територіального рівня публічної влади є одним із ключових напрямів державної політики щодо реінтеграції деокупованих територій України. Саме на місцевому рівні забезпечується реалізація більшості публічних функцій, пов'язаних із наданням адміністративних та соціальних послуг, відновленням інфраструктури, підтримкою населення, забезпеченням громадської безпеки та створенням умов для соціально-економічного розвитку територіальних громад. У зв'язку з цим особливого значення набуває дослідження організаційно-правових засад діяльності місцевих державних адміністрацій, військових адміністрацій та органів місцевого самоврядування на деокупованих територіях.

У сучасних умовах деокуповані території виступають особливим об'єктом публічного управління, де поєднуються безпекові, соціально-економічні, гуманітарні та правові виклики. Як зазначають дослідники, ефективність державної

політики щодо деокупованих територій залежить від здатності органів влади забезпечити комплексне вирішення питань безпеки, відновлення інфраструктури, повернення населення та створення умов для сталого розвитку територіальних громад [12; 20]. У зв'язку з цим територіальний рівень публічної влади набуває особливого значення як безпосередній механізм реалізації державної політики на звільнених територіях.

Правову основу функціонування територіального рівня публічної влади становлять Конституція України, закони України «Про місцеві державні адміністрації», «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про державну службу», «Про службу в органах місцевого самоврядування», «Про адміністративні послуги», а також інші нормативно-правові акти, що регулюють діяльність суб'єктів публічної адміністрації в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення [15; 21; 24; 30; 31; 39]. Нормативно-правове регулювання цієї сфери спрямоване на забезпечення безперервності функціонування публічної влади, відновлення інституційної спроможності органів управління та гарантування прав громадян на звільнених територіях.

Відповідно до статті 118 Конституції України виконавчу владу в областях і районах здійснюють місцеві державні адміністрації, які забезпечують виконання Конституції та законів України, актів Президента України та Кабінету Міністрів України, законність і правопорядок, додержання прав і свобод громадян, а також реалізацію державних і регіональних програм соціально-економічного розвитку [15]. На деокупованих територіях значення місцевих державних адміністрацій істотно зростає, оскільки саме вони виступають основними координаторами процесів відновлення функціонування державних інституцій, діяльності територіальних підрозділів центральних органів виконавчої влади та забезпечення життєдіяльності населення.

Особливості діяльності місцевих державних адміністрацій на деокупованих територіях зумовлені необхідністю вирішення комплексу завдань, пов'язаних із відновленням державного управління після тривалого періоду окупації. Серед таких завдань важливе місце займають відновлення кадрового потенціалу органів влади, організація роботи територіальних підрозділів центральних органів виконавчої влади, забезпечення функціонування об'єктів критичної інфраструктури, координація гуманітарної допомоги та взаємодія з міжнародними організаціями.

Важливою передумовою відновлення діяльності місцевих державних адміністрацій є належне кадрове забезпечення. Закон України «Про державну службу» визначає правові та організаційні засади формування професійного, політично неупередженого та ефективного корпусу державних службовців [24]. Особливого значення для деокупованих територій набули положення Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо функціонування державної служби та місцевого самоврядування у період дії воєнного стану», якими запроваджено спеціальні механізми кадрового забезпечення органів влади та спрощені процедури призначення на посади в умовах воєнного стану [22]. Такі механізми дозволяють оперативно відновлювати діяльність органів публічної влади після звільнення територій.

В умовах воєнного стану важливу роль у системі територіального управління відіграють військові адміністрації. Відповідно до законодавства вони є тимчасовими державними органами, що утворюються для забезпечення дії Конституції та законів України, громадської безпеки і порядку, здійснення заходів правового режиму воєнного стану, оборони, цивільного захисту та захисту критичної інфраструктури. На деокупованих територіях саме військові адміністрації часто першими відновлюють діяльність публічної влади після звільнення населених пунктів, забезпечуючи координацію роботи органів державної влади та сектору безпеки.

Запровадження військових адміністрацій стало відповіддю держави на безпекові виклики, спричинені широкомасштабною агресією Російської Федерації. Вони забезпечують координацію діяльності правоохоронних органів, органів цивільного захисту, комунальних служб, організовують гуманітарні та евакуаційні заходи, а також створюють умови для подальшого відновлення діяльності органів місцевого самоврядування.

Важливим елементом функціонування територіального рівня публічної влади є діяльність правоохоронних органів та органів сектору безпеки. Відповідно до Законів України «Про Національну поліцію», «Про Службу безпеки України» та «Про прокуратуру» зазначені органи забезпечують охорону публічного порядку, протидію диверсійній діяльності, захист державної безпеки, документування воєнних злочинів, підтримання законності та захист прав людини [32; 40; 36]. На деокупованих територіях саме від ефективності діяльності цих органів значною мірою залежить відновлення правопорядку та довіри населення до державних інституцій. У науковій літературі наголошується, що відновлення публічної безпеки є однією з першочергових умов успішної реінтеграції деокупованих територій [18].

Науковці підкреслюють, що діяльність військових адміністрацій має розглядатися як тимчасовий механізм забезпечення безперервності публічного управління в умовах воєнного стану та нестабільної безпекової ситуації [12]. Поступове відновлення мирного життя на звільнених територіях передбачає повернення до повноцінного функціонування інститутів місцевого самоврядування та звичайної системи територіальної організації влади.

Важливе місце в системі територіального рівня публічної влади займають органи місцевого самоврядування. Відповідно до статті 140 Конституції України місцеве самоврядування є правом територіальної громади самостійно вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції та законів України [15]. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» визначає систему органів місцевого самоврядування, їхню компетенцію, порядок формування та основні засади діяльності [30].

У контексті деокупованих територій діяльність органів місцевого самоврядування набуває особливого значення, оскільки саме вони забезпечують безпосередній зв'язок між державою та населенням. Від ефективності роботи місцевих рад, їх виконавчих органів, сільських, селищних та міських голів залежить швидкість відновлення територіальних громад, рівень довіри населення до органів влади та ефективність реалізації державної політики реінтеграції.

Однією з головних особливостей функціонування місцевого самоврядування на деокупованих територіях є необхідність відновлення інституційної спроможності територіальних громад. У багатьох випадках органи місцевого самоврядування зазнали кадрових втрат, руйнування матеріально-технічної бази або тривалий час не здійснювали своїх повноважень через окупацію. Тому відновлення діяльності місцевих рад потребує комплексної підтримки з боку держави, зокрема кадрового забезпечення, фінансування, цифровізації адміністративних процесів та організаційно-методичної підтримки.

Важливим елементом правового забезпечення діяльності місцевого самоврядування є Закон України «Про службу в органах місцевого самоврядування», який визначає особливості проходження служби посадовими особами місцевого самоврядування та спрямований на формування професійного кадрового корпусу органів місцевого самоврядування [39]. Для деокупованих територій питання кадрового забезпечення має особливе значення, оскільки від професійності посадових осіб залежить ефективність відновлення діяльності територіальних громад, реалізація програм розвитку та забезпечення належної комунікації з населенням.

Відновлення повноцінного функціонування місцевого самоврядування також пов'язане з реалізацією конституційних виборчих прав громадян. Відповідно до Виборчого кодексу України формування представницьких органів місцевого самоврядування здійснюється шляхом проведення місцевих виборів [5]. Після стабілізації безпекової ситуації на деокупованих територіях відновлення виборчих процесів має стати важливим етапом повернення до повноцінного демократичного врядування та реалізації принципу народовладдя.

Дослідники адміністративного права зазначають, що сучасна модель публічного управління повинна базуватися на принципах субсидіарності, децентралізації, відкритості, прозорості та партнерства між державою і громадою [11; 1]. Зазначені принципи мають особливе значення для деокупованих територій, де необхідно одночасно забезпечити державний контроль, ефективне управління та створити умови для розвитку місцевої демократії.

Окремої уваги заслуговує питання взаємодії органів державної влади та органів місцевого самоврядування у процесі відновлення територіальних громад. На деокупованих територіях така взаємодія набуває особливого значення через необхідність координації значної кількості заходів відновлення, пов'язаних із відбудовою житла, об'єктів соціальної інфраструктури, транспортної мережі, систем охорони здоров'я та освіти, а також забезпеченням функціонування адміністративних сервісів.

У цих умовах особливого значення набуває забезпечення доступу населення до адміністративних послуг. Закон України «Про адміністративні послуги» гарантує право фізичних та юридичних осіб на отримання адміністративних послуг через центри надання адміністративних послуг та інших уповноважених суб'єктів [21]. Відновлення роботи ЦНАПів на деокупованих територіях є одним із ключових показників відновлення функціонування держави та повернення населення до повноцінної взаємодії з органами публічної влади.

Важливою гарантією законності діяльності органів територіального рівня публічної влади є система адміністративного судочинства. Кодекс адміністративного судочинства України забезпечує можливість судового контролю за рішеннями, діями чи бездіяльністю суб'єктів владних повноважень та захист прав фізичних і юридичних осіб у сфері публічно-правових відносин [13]. Відновлення доступу до адміністративного судочинства на деокупованих територіях є необхідною умовою реалізації принципу верховенства права та забезпечення прав людини.

У сучасних умовах важливим інструментом взаємодії між різними рівнями публічної влади є державні та регіональні програми розвитку, а також механізми стратегічного планування. У Плані України для реалізації інструменту Ukraine Facility наголошується на необхідності посилення спроможності органів місцевого самоврядування та вдосконалення багаторівневого врядування як передумови для успішного відновлення держави. Аналогічні підходи відображені у Принципах публічного адміністрування SIGMA, які передбачають забезпечення узгодженості політики між центральним і місцевим рівнями управління.

Організаційно-правові засади функціонування територіального рівня публічної влади мають відповідати сучасним підходам до реформування державного управління. У Розпорядженні Кабінету Міністрів України № 831-р серед пріоритетів визначено формування професійної, ефективної, прозорої та підзвітної системи публічного управління [8]. Для деокупованих територій це означає необхідність поєднання заходів безпеки, відновлення інституційної спроможності органів влади, забезпечення належного кадрового потенціалу та розвитку партнерства між державою і територіальними громадами.

Таким чином, організаційно-правові засади функціонування територіального рівня публічної влади на деокупованих територіях охоплюють діяльність місцевих державних адміністрацій, військових адміністрацій, органів місцевого самоврядування, правоохоронних органів та інших суб'єктів публічної адміністрації, які спільно забезпечують відновлення конституційного правопорядку та функціонування системи публічного управління. Особливістю сучасного етапу є поєднання безпекових завдань із необхідністю відновлення демократичних механізмів врядування, розвитку територіальних громад і забезпечення належного рівня захисту прав людини. Ефективність цього процесу залежить від належного нормативно-правового забезпечення, професійного кадрового потенціалу, координації діяльності органів влади різних рівнів, функціонування механізмів судового контролю та активної участі громадян у відновленні деокупованих територій.

3. Фінансово-правові механізми забезпечення діяльності органів публічної влади на деокупованих територіях

Ефективна реалізація повноважень органів публічної влади на деокупованих територіях безпосередньо залежить від належного фінансового забезпечення. Саме фінансові ресурси створюють матеріальну основу для відновлення діяльності державних органів і органів місцевого самоврядування, функціонування

об'єктів критичної інфраструктури, надання адміністративних і соціальних послуг населенню, а також реалізації програм відбудови та реінтеграції територій.

У науковій літературі питання фінансового забезпечення діяльності органів публічної влади досліджується представниками як економічної, так і юридичної науки, однак зміст відповідного механізму розкривається ними по-різному. Представники економічної науки переважно акцентують увагу на ресурсному забезпеченні розвитку територій, фінансовій спроможності територіальних громад, інвестиційній політиці та стратегічному плануванні використання фінансових ресурсів. Натомість юридична наука розглядає фінансово-правовий механізм крізь призму нормативно визначених правових засобів, що забезпечують формування, розподіл, використання, контроль і захист публічних фінансових ресурсів. Такий міждисциплінарний підхід дає змогу комплексно визначити елементи фінансово-правового механізму забезпечення діяльності органів публічної влади на деокупованих територіях.

Так, науковий підхід І. А. Федоренко та О. С. Мордовцева ґрунтується на тому, що фінансове забезпечення розвитку територій має розглядатися як складова системи стратегічного (індикативного) планування [46]. Автори обґрунтовують, що ефективний соціально-економічний розвиток регіонів потребує узгодження стратегічних пріоритетів із наявними фінансовими ресурсами, активізації інвестиційної діяльності та формування дієвого механізму ресурсного забезпечення програм розвитку. Такий підхід забезпечує взаємозв'язок між плануванням розвитку територій, фінансовою спроможністю регіонів і реалізацією державної регіональної політики. Отже, з позицій економічної науки основу механізму становлять фінансові ресурси, інвестиційні інструменти, стратегічне планування та фінансова автономія територій, які забезпечують досягнення цілей регіонального розвитку.

Водночас представники науки фінансового права акцентують увагу не лише на ресурсному наповненні, а насамперед на правових механізмах організації руху публічних фінансів, визначенні компетенції суб'єктів, юридичних формах використання фінансових ресурсів і гарантіях законності їх застосування.

Важливе методологічне значення для визначення поняття «фінансово-правові механізми забезпечення діяльності органів публічної влади на деокупованих територіях» мають наукові підходи М. Кучерявенка щодо сутності фінансового права як системного інструмента реалізації публічного інтересу [16]. Такий підхід дає підстави розглядати фінансово-правові механізми не як сукупність окремих фінансово-правових інститутів, а як цілісну систему правових засобів, що забезпечують нормативне регулювання процесів формування, розподілу, перерозподілу, використання та контролю за використанням публічних фінансових ресурсів. У контексті функціонування органів публічної влади на деокупованих територіях зазначені механізми охоплюють правові інструменти бюджетного фінансування, міжбюджетних відносин, державних і місцевих цільових програм, міжнародної фінансової допомоги, фінансового контролю та відповідальності, які забезпечують відновлення діяльності органів публічної влади, реалізацію їхніх повноважень і досягнення цілей післявоєнного відновлення держави.

Подальшому уточненню змісту фінансово-правових механізмів забезпечення діяльності органів публічної влади сприяють наукові положення, викладені О. А. Музикою-Стефанчук та Н. Я. Якимчук у підручнику «Сучасне фінансове право. Право публічних фінансів» [17]. Авторки обґрунтовують сучасне розуміння фінансового права як правової основи функціонування системи публічних фінансів, що охоплює не лише бюджетні та податкові правовідносини, а й комплекс правових механізмів формування, розподілу, перерозподілу, використання та контролю за публічними фінансовими ресурсами. Такий підхід дозволяє визначити фінансово-правові механізми забезпечення діяльності органів публічної влади на деокупованих територіях як інтегровану систему правових інструментів, за допомогою яких забезпечуються фінансова спроможність органів державної влади та місцевого самоврядування, цільове й ефективне використання бюджетних коштів, залучення міжнародної фінансової допомоги, здійснення фінансового контролю та гарантування прозорості управління публічними фінансами. У контексті післявоєнного відновлення такий підхід має особливе значення, оскільки дозволяє розглядати фінансово-правове забезпечення не лише як джерело ресурсного забезпечення діяльності органів публічної влади, а й як інструмент реалізації державної політики відновлення, забезпечення сталого розвитку територій і захисту публічного інтересу.

Правову основу фінансового забезпечення органів публічної влади становлять Конституція України, Бюджетний кодекс України, закони України «Про державні цільові програми», «Про засади державної регіональної політики», «Про відкритість використання публічних коштів», «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні», «Про публічні закупівлі», а також акти Кабінету Міністрів України щодо реалізації державної політики відновлення територій [15; 4; 25; 27; 34; 33; 37].

Відповідно до статті 95 Конституції України бюджетна система України ґрунтується на принципах справедливого та неупередженого розподілу суспільного багатства між громадянами та територіальними громадами [15]. Реалізація цього конституційного положення набуває особливого значення в умовах післявоєнного відновлення, коли держава повинна забезпечити концентрацію фінансових ресурсів на пріоритетних напрямках відбудови деокупованих територій.

Фінансове забезпечення діяльності органів публічної влади здійснюється насамперед через бюджетний механізм. Бюджетний кодекс України визначає правові засади формування та виконання державного і місцевих бюджетів, порядок міжбюджетних відносин, а також систему контролю за використанням бюджетних коштів [4]. На деокупованих територіях особливого значення набувають міжбюджетні трансферти, субвенції та дотації, які забезпечують фінансування відновлення діяльності органів влади, закладів освіти, охорони здоров'я, соціального захисту та об'єктів критичної інфраструктури.

Важливим інструментом фінансового забезпечення є державні цільові програми та механізми регіонального розвитку. Закон України «Про державні цільові програми» створює правову основу для концентрації бюджетних ресурсів на реалізації комплексних програм із відновлення територій [25]. Водночас

Закон України «Про засади державної регіональної політики» передбачає використання інструментів стратегічного планування та фінансової підтримки територій, які потребують особливої державної уваги [27].

Особливе значення для фінансового забезпечення деокупованих територій мають публічні інвестиції. Закон України «Про інвестиційну діяльність» визначає загальні засади інвестиційної політики держави, а Закон України «Про державну підтримку інвестиційних проєктів із значними інвестиціями в Україні» встановлює механізми стимулювання залучення приватного капіталу до реалізації інвестиційних проєктів розвитку [29; 23]. Додаткові можливості створює застосування механізмів державно-приватного партнерства, які дозволяють залучати інвестиційні ресурси для відбудови інфраструктури та модернізації публічних послуг [26].

Важливим джерелом фінансування відновлення деокупованих територій є міжнародна фінансова допомога. Ключове значення в цьому контексті мають інструменти Ukraine Facility та План України на 2024–2027 роки, які передбачають фінансування заходів із відновлення державного управління, розвитку територіальних громад, модернізації інфраструктури та впровадження європейських стандартів врядування [52; 19]. Водночас Стратегія діяльності та План заходів Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України на 2024–2026 роки визначають фінансове забезпечення процесів реінтеграції як один із ключових напрямів державної політики [45].

Ефективне використання фінансових ресурсів потребує належної системи державного фінансового контролю. Відповідно до Закону України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні» контроль спрямований на забезпечення законності, ефективності, економності та результативності використання державних фінансових ресурсів [33]. Особливу роль у цій сфері відіграють Рахункова палата, Державна аудиторська служба України та Міністерство фінансів України.

Сучасні тенденції розвитку державного фінансового контролю пов'язані з упровадженням ризик-орієнтованого підходу, цифровізацією контрольних процедур та адаптацією діяльності контрольних органів до міжнародних стандартів INTOSAI. Звіти Рахункової палати засвідчують необхідність посилення аудиту використання коштів, спрямованих на відновлення інфраструктури, реалізацію інвестиційних проєктів та використання міжнародної фінансової допомоги. Особливого значення набуває моніторинг ефективності реалізації програм відновлення та оцінювання досягнення запланованих результатів.

Невід'ємною складовою фінансово-правових механізмів є принципи відкритості, підзвітності та доброчесності. Закон України «Про відкритість використання публічних коштів» гарантує доступ громадськості до інформації про використання бюджетних ресурсів, а Закон України «Про запобігання корупції» та Антикорупційна стратегія на 2021–2025 роки визначають систему запобіжників щодо неефективного або неправомірного використання публічних коштів [34; 28; 2].

У контексті європейської інтеграції особливого значення набуває впровадження принципів належного врядування та належного фінансового управління (sound financial management). Практика Європейського Союзу свідчить, що

ефективне використання публічних фінансів має ґрунтуватися на принципах законності, прозорості, підзвітності, ефективності та орієнтації на результат. Зазначені підходи поступово інтегруються у національне законодавство та практику публічного управління, зокрема в процесі реалізації міжнародних програм підтримки відновлення України.

Узагальнення положень міжнародних нормативних актів, стратегічних документів і рекомендацій міжнародних організацій дає підстави стверджувати, що фінансово-правові механізми забезпечення діяльності органів публічної влади на деокупованих територіях повинні ґрунтуватися на принципах середньострокового бюджетного планування, прозорості та підзвітності управління публічними фінансами, багаторівневого врядування, результативного використання бюджетних і донорських коштів, належного фінансового контролю, а також інтеграції національної системи управління публічними фінансами із стандартами Європейського Союзу та міжнародними підходами до післявоєнного відновлення, що забезпечує інституційну спроможність органів публічної влади, ефективну реалізацію програм відновлення та сталий розвиток деокупованих територій [50–56].

Таким чином, фінансово-правові механізми забезпечення діяльності органів публічної влади на деокупованих територіях охоплюють бюджетне фінансування, державні та міжнародні інвестиційні інструменти, механізми державно-приватного партнерства, систему державного фінансового контролю та антикорупційні запобіжники. Їхнє ефективне функціонування є необхідною умовою відновлення інституційної спроможності органів влади, забезпечення сталого розвитку територіальних громад та успішної реінтеграції деокупованих територій України.

Висновки та перспективи подальших досліджень

Проведене дослідження свідчить, що реалізація публічної влади на деокупованих територіях України є комплексним багаторівневим процесом, який охоплює інституційний, організаційно-правовий, адміністративно-процедурний і фінансово-правовий виміри. Відновлення діяльності органів публічної влади на звільнених територіях має забезпечувати не лише відновлення державного контролю та конституційного правопорядку, а й створення умов для сталого соціально-економічного розвитку територіальних громад, гарантування прав і свобод людини, формування безпечного середовища та відновлення довіри населення до державних інституцій.

Встановлено, що інституційно-правовий механізм реалізації публічної влади на деокупованих територіях базується на взаємодії Верховної Ради України, Президента України, Кабінету Міністрів України, центральних органів виконавчої влади, військових адміністрацій, місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування. Кожен із зазначених суб'єктів виконує самостійні функції, однак ефективність державної політики реінтеграції значною мірою залежить від рівня координації їхньої діяльності та узгодженості прийнятих управлінських рішень.

Доведено, що територіальний рівень публічної влади є ключовою ланкою реалізації державної політики на деокупованих територіях, оскільки саме на цьому рівні забезпечується надання адміністративних і соціальних послуг, відновлення інфраструктури, функціонування освітніх та медичних закладів, реалізація програм підтримки населення, відновлення правопорядку та взаємодія держави з територіальними громадами. Особливого значення в умовах воєнного стану набуває діяльність військових адміністрацій як тимчасового механізму забезпечення безперервності публічного управління та стабілізації безпекової ситуації.

Обґрунтовано, що фінансово-правові механізми є необхідною умовою ефективного функціонування органів публічної влади на деокупованих територіях. Відбудова інфраструктури, відновлення діяльності органів влади, забезпечення соціального захисту населення та реалізація інвестиційних проєктів потребують значних фінансових ресурсів, які мають формуватися за рахунок державного та місцевих бюджетів, міжнародної фінансової допомоги, механізмів державно-приватного партнерства та інвестиційних програм. Водночас ефективність використання зазначених ресурсів повинна забезпечуватися системою державного фінансового контролю, відкритістю використання публічних коштів і дієвими антикорупційними механізмами.

Аналіз міжнародного досвіду післяконфліктного відновлення територій та сучасних програм підтримки України свідчить, що успішність реінтеграції значною мірою залежить від рівня інституційної автономії територій, оперативності ухвалення управлінських рішень та спроможності місцевих органів влади самостійно вирішувати питання розвитку територіальних громад. У зв'язку з цим доцільним є формування спеціального правового режиму функціонування публічної влади на деокупованих територіях.

З метою підвищення ефективності реалізації державної політики відновлення та реінтеграції деокупованих територій пропонується:

- розробити та прийняти спеціальний закон про правовий статус деокупованих територій України, яким визначити особливості функціонування органів публічної влади протягом перехідного періоду тривалістю до десяти років після деокупації;
- сформувати нову модель організації публічної влади на деокупованих територіях, яка передбачатиме поєднання механізмів державного управління, місцевого самоврядування та спеціальних інструментів післявоєнного відновлення;
- надати органам публічної влади деокупованих територій право законодавчої ініціативи з питань відновлення територій шляхом внесення відповідних пропозицій до Верховної Ради України через спеціально створені представницькі інституції або консультативно-дорадчі органи при Кабінеті Міністрів України. Такий механізм дозволить забезпечити врахування особливостей деокупованих територій під час формування державної політики та вдосконалення законодавства;
- розширити фінансову автономію органів публічної влади деокупованих територій, надавши їм право самостійно визначати пріоритети використання коштів, спрямованих на відновлення територій, за умови здійснення постійного контролю з боку Рахункової палати, Державної аудиторської служби України та інших суб'єктів державного фінансового контролю;

- передбачити можливість укладення органами публічної влади деокупованих територій прямих договорів про співробітництво з міжнародними фінансовими організаціями, міжнародними фондами та донорами щодо реалізації проєктів відновлення, розвитку інфраструктури та модернізації публічних сервісів із дотриманням загальнодержавних пріоритетів та механізмів фінансового контролю;
- запровадити на деокупованих територіях спеціальні режими економічного стимулювання, які можуть передбачати податкові пільги, спрощені адміністративні процедури, преференції для інвестиційних проєктів та інші стимули для суб'єктів господарювання, що беруть участь у відновленні територій, створенні нових робочих місць та розвитку місцевої економіки;
- удосконалити механізми багаторівневого врядування шляхом розширення участі територіальних громад у формуванні програм відновлення, розподілі фінансових ресурсів та здійсненні громадського контролю за реалізацією проєктів відбудови.

Реалізація запропонованих заходів сприятиме формуванню ефективної системи публічного управління на деокупованих територіях, забезпеченню їхнього соціально-економічного розвитку, зміцненню інституційної спроможності органів влади та прискоренню процесів реінтеграції звільнених територій до єдиного правового, економічного та гуманітарного простору України.

Перспективи подальших досліджень полягають у розробленні спеціального закону про статус деокупованих територій на перехідний період, а також в обґрунтуванні механізмів прямої договірної взаємодії місцевих органів публічної влади з міжнародними фінансовими організаціями в умовах посиленого державного фінансового контролю.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Адміністративне право України : підручник / за заг. ред. О. В. Кузьменко, В. Г. Чорної. Київ : Юрінком Інтер, 2025. 700 с. <https://jurkniga.ua/contents/administrativne-pravo-ukraini-pidruchnik-yurinkom-inter.pdf>
2. Антикорупційна стратегія на 2021–2025 роки: Закон України від 20 червня 2022 року № 2322-IX. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2322-20#Text>
3. Благодарний А. М. Організаційно-правові аспекти відновлення освітньої інфраструктури на деокупованих територіях. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2026. Вип. 93, ч. 3. С. 31–37. <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2026.93.3.3>
4. Бюджетний кодекс України: Закон України від 08 липня 2010 року № 2456-VI. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>
5. Виборчий кодекс України. Відомості Верховної Ради України. 2020. № 7–9. Ст. 48. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/396-20#Text>
6. Годунок З., Костюченко О. Стратегії репортажу про відновлення деокупованих територій України. *Український інформаційний простір*. 2026. № 1(17). С. 67–78. [https://doi.org/10.31866/2616-7948.1\(17\).2026.359188](https://doi.org/10.31866/2616-7948.1(17).2026.359188)
7. Грабарь Є. О. Національна стратегія доходів до 2030 року: вплив на ревіталізацію економіки та післявоєнне відновлення деокупованих територій. Підприємництво, облік та фінанси: сучасний стан й перспективи повоєнного відродження : матеріали II Між-

народної науково-практичної інтернет-конференції (21 травня 2025 р.). Херсон : Херсонський державний аграрно-економічний університет, 2025. С. 105–110. https://www.ksau.kherson.ua/files/konferencii/2025/06/mater_17_06_25.pdf

8. Деякі питання реформування державного управління України: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 21 липня 2021 року № 831-р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/831-2021-r#Text>

9. Дмитрик О. О., Єфремова К. В., Котенко А. М. та ін. Фінансове право : підручник / за ред. О. О. Дмитрик ; Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого. Харків : Право, 2024. 704 с. <https://jurkniga.ua/contents/finansove-pravo-dmytryk.pdf>

10. Європейська хартія місцевого самоврядування: Міжнародний договір від 15 жовтня 1985 року. <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/122>

11. Мельник Р. С. (ред.). Загальне адміністративне право : підручник. Вид. 2-ге. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2023. 690 с. <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi83/0062424.pdf>

12. Залізнюк В. П., Дьяченко О. В., Головня Ю. І. Управління деокупованими територіями в контексті національної безпеки. *Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту*. 2025. Вип. 2(98). Економічні науки. С. 46–59. <https://doi.org/10.34025/2310-8185-2025-2.98.03>

13. Кодекс адміністративного судочинства України від 06 липня 2005 року № 2747-IV. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text>

14. Конституційне право України : підручник / Т. М. Слінько, Л. І. Летнянчин, Ф. В. Веніславський та ін. ; за заг. ред. Т. М. Слінько ; Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого. 2-ге вид., перероб. й допов. Харків : Право, 2024. 672 с. <https://jurkniga.ua/contents/konstitutsiyne-pravo-ukraini-vidannya-drughe.pdf>

15. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>

16. Кучерявенко М. Системні підходи до викладання податково-правових дисциплін. *Право України*. 2024. № 4. С. 33–40. <https://doi.org/10.33498/louu-2024-04-033>

17. Музика-Стефанчук О. А., Якимчук Н. Я. Сучасне фінансове право. Право публічних фінансів : підручник. Київ : АртЕк, 2024. 655 с. <https://ir.library.knu.ua/handle/15071834/4886>

18. Наливайко О. І. Публічна безпека у процесах реінтеграції деокупованих територій: правові інструменти відновлення правопорядку та довіри. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2025. Т. 2, № 6. С. 400–405. <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.06.2.65>

19. План України для реалізації інструменту Ukraine Facility на 2024–2027 роки. Київ : Кабінет Міністрів України, 2024. <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/mizhnarodna-dopomoga/ukraine-facility>

20. Половцев О. В. Організація повоєнного відновлення України: оцінка моделей державної політики щодо деокупованих територій. *Вісник Херсонського національного технічного університету*. 2024. № 4(91). С. 432–436. <https://doi.org/10.35546/kntu2078-4481.2024.4.55>

21. Про адміністративні послуги: Закон України від 06 вересня 2012 року № 5203-VI. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5203-17#Text>

22. Про внесення змін до деяких законів України щодо функціонування державної служби та місцевого самоврядування у період дії воєнного стану: Закон України від 12 травня 2022 року № 2259-IX. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2259-20#Text>

23. Про державну підтримку інвестиційних проєктів із значними інвестиціями в Україні: Закон України від 17 грудня 2020 року № 1116-IX. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1116-20#Text>
24. Про державну службу: Закон України від 10 грудня 2015 року № 889-VIII. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19>
25. Про державні цільові програми: Закон України від 18 березня 2004 року № 1621-IV. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1621-15#Text>
26. Про державно-приватне партнерство: Закон України від 01 липня 2010 року № 2404-VI. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2404-17#Text>
27. Про засади державної регіональної політики: Закон України від 05 лютого 2015 року № 156-VIII. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19#Text>
28. Про запобігання корупції: Закон України від 14 жовтня 2014 року № 1700-VII. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>
29. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18 вересня 1991 року № 1560-XII. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text>
30. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 року № 280/97-ВР. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр#Text>
31. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 09 квітня 1999 року № 586-XIV. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14#Text>
32. Про Національну поліцію: Закон України від 02 липня 2015 року № 580-VIII. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>
33. Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні: Закон України від 26 січня 1993 року № 2939-XII. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-12#Text>
34. Про відкритість використання публічних коштів: Закон України від 11 лютого 2015 року № 183-VIII. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/183-19#Text>
35. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12 травня 2015 року № 389-VIII. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>
36. Про прокуратуру: Закон України від 14 жовтня 2014 року № 1697-VII. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text>
37. Про публічні закупівлі: Закон України від 25 грудня 2015 року № 922-VIII. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#Text>
38. Про Рахункову палату: Закон України від 02 липня 2015 року № 576-VIII. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/576-19#Text>
39. Про службу в органах місцевого самоврядування: Закон України від 02 травня 2023 року № 3077-IX. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3077-20#Text>
40. Про Службу безпеки України: Закон України від 25 березня 1992 року № 2229-XII. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-12#Text>
41. Про затвердження Державної антикорупційної програми на 2023–2025 роки: Постанова Кабінету Міністрів України від 04 березня 2023 року № 220. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/220-2023-п#Text>
42. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021–2027 роки: Постанова Кабінету Міністрів України від 05 серпня 2020 року № 695. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-п#Text>
43. Про затвердження Порядку відбору державних інвестиційних проєктів: Постанова Кабінету Міністрів України від 22 липня 2015 року № 571. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/571-2015-п#Text>

44. Про затвердження Порядку підготовки, реалізації, проведення моніторингу та завершення реалізації інвестиційних проєктів, для реалізації яких надається державна підтримка: Постанова Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2023 року № 1374. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1374-2023-p#Text>
45. Стратегія діяльності та План заходів Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України на 2024–2026 роки : огляд законодавчих змін. Київ : Управління Верховного комісара ООН у справах біженців (UNHCR), 2024. 5 с. https://www.unhcr.org/ua/sites/ua/files/legacy-pdf/TLU-on-MinRe-Strategy_UKR.pdf
46. Федоренко І. А., Мордовцев О. С. Система індикативного планування соціально-економічного розвитку регіонів країни в умовах євроінтеграції. Пріоритети розвитку національної економіки в контексті євроінтеграційних та глобальних викликів : монографія / за ред. О. С. Іванілова. Харків : ФОП Панов А. М. ; ВД «В справі», 2016. С. 98–112. <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/22471>
48. Фурманюк І. Г. Аналіз досвіду та ефективності реалізації програм відновлення постконфліктних територій. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*. 2025. № 1. С. 34–41. <https://doi.org/10.32782/1814-1161/2025-1-6>
49. Юзікова Н. С. Стратегічна комунікація правоохоронних органів як інструмент відновлення правопорядку на деокупованих територіях України. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2026. Т. 2. № 2. С. 479–486. <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2026.02.2.75>
50. Code of Good Administrative Behaviour for Staff of the European Commission in their Relations with the Public : Commission Decision (EU) 2024/3083 of 4 December 2024. <http://data.europa.eu/eli/dec/2024/3083/oj>
51. Council Directive 2011/85/EU of 8 November 2011 on Requirements for Budgetary Frameworks of the Member States. Official Journal of the European Union. 2011. L 306. P. 41–47. <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2011/85/oj/eng/pdf>
52. Regulation (EU) 2024/792 of the European Parliament and of the Council of 29 February 2024 Establishing the Ukraine Facility. *Official Journal of the European Union*. 2024. L, 2024/792. <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/792/oj>
53. SIGMA Principles of Public Administration. Paris : OECD/SIGMA, 2023. <https://www.sigmaweb.org/publications/principles-public-administration.htm>
54. Ukraine Plan 2024–2027. Kyiv : Government of Ukraine, 2024. 331 p. <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/reforms/ukraine-facility/ukraine-plan-2024-2027.pdf>
55. United Nations Development Programme. Recovery Guidance Note. New York : United Nations Development Programme, 2024. <https://www.undp.org/publications/recovery-guidance-note>
56. United Nations Development Programme. Voluntary National Reviews through the Lens 2025 of Peaceful, Just and Strong Institutions. New York : United Nations Development Programme, 2025. 29 p. <https://www.undp.org/publications/voluntary-national-reviews-through-lens-2025-peaceful-just-and-strong-institutions>
57. World Bank Group. Building Blocks for Ukraine's Recovery and Long-Term Reconstruction. Washington, D.C. : World Bank Group, 2025. <https://www.worldbank.org/en/country/ukraine/publication/building-blocks-for-ukraines-recovery-and-long-term-reconstruction>

Стаття надійшла до редакції 11.02.2026

Стаття рекомендована до друку 11.03.2026

Опубліковано 29.05.2026

Svitlana Klimova, Doctor of Juridical Sciences, Professor, Professor of the Department of Law, National Security and European Integration, Educational and Scientific Institute «Institute of Public Administration», V. N. Karazin Kharkiv National University, 4 Svobody Sq., Kharkiv, 61022, Ukraine
ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0002-5106-6873> e-mail: sk0577598328@gmail.com

LEGAL MECHANISMS OF PUBLIC AUTHORITY IMPLEMENTATION IN THE DE-OCCUPIED TERRITORIES OF UKRAINE

Abstract. The article provides a comprehensive study of the legal mechanisms for implementing public authority in the de-occupied territories of Ukraine from institutional, organizational, legal, and financial perspectives. It is substantiated that the restoration of public authority in territories temporarily occupied as a result of the armed aggression of the Russian Federation is a key prerequisite for ensuring state sovereignty, territorial integrity, the rule of law, and the sustainable development of territorial communities.

The institutional and legal mechanisms of exercising state power in de-occupied territories are analyzed. It is established that the Verkhovna Rada of Ukraine, the President of Ukraine, the Cabinet of Ministers of Ukraine, and central executive authorities play a leading role in the reintegration process by forming the legal framework for recovery, ensuring security, implementing reconstruction policies, and coordinating public administration activities. It is proven that the effectiveness of these institutions depends on proper legal regulation, interagency cooperation, and compliance with the principles of good governance.

The organizational and legal foundations of territorial-level public authority are examined. Particular attention is paid to the activities of local state administrations, military administrations, and local self-government bodies during the de-occupation process. It is demonstrated that restoring institutional capacity, professional staffing, access to administrative services, public security, and administrative justice is a necessary condition for the successful reintegration of de-occupied territories and rebuilding public trust in state institutions.

The financial and legal mechanisms supporting public authorities in de-occupied territories are studied. It is established that budgetary instruments, state target programs, regional development policy mechanisms, public investments, public-private partnerships, and international financial assistance constitute the main sources of recovery financing. The need to strengthen transparency, accountability, and efficiency in the use of public financial resources through improved state financial control and anti-corruption mechanisms is substantiated.

Based on the research conducted, proposals are formulated to improve the legal framework for public authorities in de-occupied territories by introducing a special legal regime for a ten-year transitional period following de-occupation. The expediency of establishing a specific legal status for public authorities operating in such territories is substantiated. It is proposed to grant these authorities the right of legislative initiative on recovery and development issues, as well as enhanced powers to independently manage financial resources under the permanent supervision of state financial control bodies. The study also substantiates granting these authorities the power to enter into agreements with international financial organizations for reconstruction and development projects. Furthermore, special tax regimes for investors participating in the reconstruction of occupied territories are proposed to stimulate investment, accelerate economic recovery, and ensure sustainable community development.

Keywords: *de-occupied territories, public authority, public administration, local self-government, military administrations, territorial reintegration, good governance, administrative services, financial support, state financial control, international financial assistance, public investment.*

In cites: Klimova, S. M. (2026). Legal mechanisms of public authority implementation in the de-occupied territories of Ukraine. *Theory and Practice of Public Administration*, 1(82), 133–158. <http://doi.org/10.26565/1727-6667-2026-1-08> [in Ukrainian].

REFERENCES:

1. Kuzmenko, O. V., & Chorna, V. H. (Eds.). (2025). *Administrative Law of Ukraine*. Kyiv: Yurinkom Inter [in Ukrainian].
2. Anti-Corruption Strategy for 2021–2025. (2022). Law of Ukraine No. 2322-IX. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2322-20#Text> [in Ukrainian].
3. Blahodarnyi, A. M. (2026). Organizational and legal aspects of restoring educational infrastructure in de-occupied territories. *Pravo – Uzhhorod National University Herald. Series: Law*, 93(3), 31–37. <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2026.93.3.3> [in Ukrainian].
4. Budget Code of Ukraine. (2010). Law of Ukraine No. 2456-VI. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text> [in Ukrainian].
5. Electoral Code of Ukraine. (2020). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/396-20#Text> [in Ukrainian].
6. Hodunok, Z., & Kostiuchenko, O. (2026). Reporting strategies on the recovery of de-occupied territories of Ukraine. *Ukrainian Information Space*, 1(17), 67–78. [https://doi.org/10.31866/2616-7948.1\(17\).2026.359188](https://doi.org/10.31866/2616-7948.1(17).2026.359188) [in Ukrainian].
7. Hrabar, Ye. O. (2025). National Revenue Strategy until 2030: Impact on economic revitalization and post-war recovery of de-occupied territories. In *Proceedings of the 2nd International Scientific and Practical Internet Conference "Entrepreneurship, Accounting and Finance: Current State and Prospects for Post-War Revival"* (pp. 105–110). Kherson: Kherson State Agrarian and Economic University [in Ukrainian].
8. Some issues of public administration reform in Ukraine (2021). Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 831-r. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/831-2021-p#Text> [in Ukrainian].
9. Dmytryk, O. O. (Ed.). (2024). *Financial Law*. Kharkiv: Pravo [in Ukrainian].
10. European Charter of Local Self-Government (1985). <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/122>
11. Melnyk, R. S. (Ed.). (2023). *General Administrative Law* (2nd ed.). Odesa: Helvetyka [in Ukrainian].
12. Zalizniuk, V. P., Diachenko, O. V., & Holovnia, Yu. I. (2025). Governance of de-occupied territories in the context of national security. *Bulletin of Chernivtsi Institute of Trade and Economics*, 2(98), 46–59. <https://doi.org/10.34025/2310-8185-2025-2.98.03> [in Ukrainian].
13. Code of Administrative Procedure of Ukraine (2005). Law of Ukraine No. 2747-IV. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text> [in Ukrainian].
14. Slinko, T. M. (Ed.). (2024). *Constitutional Law of Ukraine* (2nd ed.). Kharkiv: Pravo [in Ukrainian].
15. Constitution of Ukraine (1996). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text> [in Ukrainian].
16. Kucheriavenko, M. (2024). Systemic approaches to teaching tax law disciplines. *Law of Ukraine*, 4, 33–40. <https://doi.org/10.33498/louu-2024-04-033> [in Ukrainian].
17. Muzyka-Stefanchuk, O. A., & Yakymchuk, N. Ya. (2024). *Modern Financial Law. Public Finance Law*. Kyiv: ArtEk [in Ukrainian].

18. Nalyvaiko, O. I. (2025). Public security in the processes of reintegration of de-occupied territories: legal instruments for restoring law and order and public trust. *Analytical and Comparative Jurisprudence*, 2(6), 400–405. <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.06.2.65>
19. Ukraine Plan for the Implementation of the Ukraine Facility 2024–2027 (2024). Kyiv: Cabinet of Ministers of Ukraine. <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/mizhnarodna-dopomoga/ukraine-facility> [in Ukrainian].
20. Polovtsev, O. V. (2024). Organization of Ukraine's post-war recovery: assessment of public policy models for de-occupied territories. *Bulletin of Kherson National Technical University*, 4(91), 432–436. <https://doi.org/10.35546/kntu2078-4481.2024.4.55>
21. On Administrative Services (2012). Law of Ukraine No. 5203-VI. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5203-17#Text> [in Ukrainian].
22. On Amendments to Certain Laws of Ukraine Concerning the Functioning of the Civil Service and Local Self-Government during Martial Law (2022). *Law of Ukraine* No. 2259-IX. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2259-20#Text> [in Ukrainian].
23. On State Support of Investment Projects with Significant Investments in Ukraine (2020). Law of Ukraine No. 1116-IX. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1116-20#Text> [in Ukrainian].
24. On Civil Service (2015). Law of Ukraine No. 889-VIII. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19> [in Ukrainian].
25. On State Target Programs (2004). Law of Ukraine No. 1621-IV. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1621-15#Text> [in Ukrainian].
26. On Public-Private Partnership (2010). Law of Ukraine No. 2404-VI. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2404-17#Text> [in Ukrainian].
27. On the Principles of State Regional Policy (2015). Law of Ukraine No. 156-VIII. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19#Text> [in Ukrainian].
28. On Prevention of Corruption (2014). Law of Ukraine No. 1700-VII. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text> [in Ukrainian].
29. On Investment Activity (1991). Law of Ukraine No. 1560-XII. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text> [in Ukrainian].
30. On Local Self-Government in Ukraine (1997). Law of Ukraine No. 280/97-VR. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр#Text> [in Ukrainian].
31. On Local State Administrations (1999). Law of Ukraine No. 586-XIV. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14#Text> [in Ukrainian].
32. On the National Police (2015). Law of Ukraine No. 580-VIII. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text> [in Ukrainian].
33. On the Basic Principles of Public Financial Control in Ukraine (1993). Law of Ukraine No. 2939-XII. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-12#Text> [in Ukrainian].
34. On Openness in the Use of Public Funds (2015). Law of Ukraine No. 183-VIII. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/183-19#Text> [in Ukrainian].
35. On the Legal Regime of Martial Law (2015). Law of Ukraine No. 389-VIII. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text> [in Ukrainian].
36. On the Prosecutor's Office (2014). Law of Ukraine No. 1697-VII. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text> [in Ukrainian].
37. On Public Procurement (2015). Law of Ukraine No. 922-VIII. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#Text> [in Ukrainian].
38. On the Accounting Chamber (2015). Law of Ukraine No. 576-VIII. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/576-19#Text> [in Ukrainian].

39. On Service in Local Self-Government Bodies (2023). Law of Ukraine No. 3077-IX. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3077-20#Text> [in Ukrainian].
40. On the Security Service of Ukraine (1992). Law of Ukraine No. 2229-XII. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-12#Text> [in Ukrainian].
41. On Approval of the State Regional Development Strategy for 2021–2027 (2020). Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 695. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].
42. On Approval of the National Revenue Strategy until 2030 (2023). Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 1218-r. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1218-2023-%D1%80#Text> [in Ukrainian].
43. On Approval of the Procedure for Using the Resources of the Fund for Eliminating the Consequences of Armed Aggression (2023). Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 118. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/118-2023-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].
44. On Approval of the Public Financial Management Reform Strategy for 2022–2025 and the Action Plan for Its Implementation (2021). Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 1805-r. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1805-2021-%D1%80#Text> [in Ukrainian].
45. Strategy and Action Plan of the Ministry for Reintegration of the Temporarily Occupied Territories of Ukraine for 2024–2026: Review of Legislative Changes (2024). Kyiv: United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR). https://www.unhcr.org/ua/sites/ua/files/legacy-pdf/TLU-on-MinRe-Strategy_UKR.pdf [in Ukrainian].
46. Fedorenko, I. A., & Mordovtsev, O. S. (2016). System of indicative planning for the socio-economic development of the country's regions in the context of European integration. In O. S. Ivanilov (Ed.), *Priorities for the development of the national economy in the context of European integration and global challenges* (pp. 98–112). FOP Panov A. M.; VD "V spravi". <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/22471>
47. Furmaniuk, I. H. (2025). Analysis of the experience and effectiveness of post-conflict recovery programs. *State and Regions. Series: Economics and Entrepreneurship*, 1, 34–41. <https://doi.org/10.32782/1814-1161/2025-1-6>
48. Yuzikova, N. S. (2026). Strategic communication of law enforcement agencies as a tool for restoring law and order in the de-occupied territories of Ukraine. *Analytical and Comparative Jurisprudence*, 2(2), 479–486. <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2026.02.2.75>
49. Council of Europe. (1985). European Charter of Local Self-Government. Strasbourg: Council of Europe. <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/122>
50. Council of the European Union. (2011). Council Directive 2011/85/EU of 8 November 2011 on Requirements for Budgetary Frameworks of the Member States. *Official Journal of the European Union*, L 306, 41–47. <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2011/85/oj>
51. European Parliament & Council of the European Union (2024). Regulation (EU) 2024/792 of the European Parliament and of the Council of 29 February 2024 Establishing the Ukraine Facility. *Official Journal of the European Union*. <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/792/oj>
52. OECD/SIGMA. (2023). SIGMA Principles of Public Administration. Paris: OECD Publishing. <https://www.sigmaxweb.org/publications/principles-public-administration.htm>
53. Ukraine Plan 2024–2027 (2024). Cabinet of Ministers of Ukraine. Kyiv: Cabinet of Ministers of Ukraine. <https://www.kmu.gov.ua/en/ukraine-facility>

54. United Nations Development Programme. (2024). Recovery Guidance Note. New York, NY: United Nations Development Programme. <https://www.undp.org/publications/recovery-guidance-note>

55. United Nations Development Programme. (2025). Voluntary National Reviews through the Lens 2025 of Peaceful, Just and Strong Institutions. New York, NY: United Nations Development Programme. <https://www.undp.org/publications/voluntary-national-reviews-through-lens-2025-peaceful-just-and-strong-institutions>

56. World Bank Group. (2025). Building Blocks for Ukraine's Recovery and Long-Term Reconstruction. Washington, DC: World Bank Group. <https://www.worldbank.org/en/country/ukraine/publication/building-blocks-for-ukraines-recovery-and-long-term-reconstruction>

The article was received by the editors 11.02.2026

The article is recommended for printing 11.03.2026

Published 29.05.2026